

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. III. Refellitur præcedens dicendi modus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

babilem, non potest certo sibi persuadere, se non peccare; quin potius format iudicium solummodo probabile, quod re ipsa non peccabit: ergo qui sequitur opinionem probabiliter probabilem, peccat.

Filgu.

14. Eadem via graditur Emmanuel de Filguera in Lucerna decretali in expositione huius tertiæ propositionis asserens, tenuem probabilitatem consistere in eo, quod opinio sit probabiliter probabilis. Sic enim loquitur? [Opinio probabiliter probabilis habet tenuem probabilitatem respectu opinionis certo probabilis, sicut probabile est quid tenue respectu certi: ergo tenuis probabilitas cognoscitur in hoc, quod est esse tale probabiliter. Quodnam autem discrimen inter opinionem certo probabilem, & probabiliter probabilem versetur, cursim aperiam. Nam probabilitas certo probabilis desumitur, quando est intrinseca ex fundamentis, quibus innititur, vel ex Doctoribus, si existat extrinseca, qui eam timentur, imo & ex contrariis eam probabilem vocantibus. Unde talis opinio certitudinem tribuit sive eam sequenti, sive consulenti, quod sit probabilis: quæ certitudo habetur ex cognitione, qua noscit sequens, aut consulens, certam esse eius probabilitatem. Alias enim si talem cognitionem non haberet, conscientiam certam non posset efformare, sed dubiam, & omnino formidantem, peccandi periculo expositam, quia nec assensus est prudens, neque electio. Probabilitas probabiliter talis desumitur communiter ex paucis Doctoribus eam opinioni tribuentibus, sed ab alijs plerumque probabilis non censetur. Quare prædictæ opinioni probabiliter talis nefas est adhærere, quia prudenter quis nequit certum dictamen concipere ad operandum, sed solum dubium, insufficiens ad opus licite exercendum.] Huicvsque Filguera. Con-

veniunt ergo Lumbier, & Filguera in eo, quod damnata manent per hoc decretum opiniones, quæ non sunt certo probabiles, sed duntaxat probabiliter probabiles.

CAPVT III.

Reffellitur præcedens dicendi modus.

SYMMARIVM.

Epithetum tenuis adiunctum probabilitati est additum diminuens. n. 15.

Hi duo termini Probabilitas tenuis involvunt contradictionem. n. 16.

Non admitto distinctionem probabiliter probabilis, & certo probabilis.

Ibid.

Quomodo repugnet, opinionem probabiliter probabilem esse tenuiter probabilem? n. 17.

Qui format probabile iudicium de probabilitate opinionis, format iudicium prudens. n. 18.

Si due opiniones oppositæ sint probabiliter probabiles, cogemur eligere tutiorem, si vera est sententia adversarium. n. 19.

Et quam sit intolerabile onus in hoc casu. n. 20.

Et quæ inde implicatio contradictionis involvatur? n. 21.

Solvitur obiectio. n. 22.

15. **P**remitto primo, cum dicitur *tenuis probabilitas*, illud epithetum *tenuis* esse additum diminuens taliter, quod opinio tenuiter probabilis non potest dici absolute probabilis, aut vere probabilis. Patet assertum ex similibus. Nam cum quis dici-

dicitur habere tenuem prudentiam, non dicitur vere, & absolute esse vir prudens; imo defectus prudentiæ in eo notatur. Et cum quis dicitur habere tenuem scientiam, non potest absolute dici, esse vir doctus, aut sapiens. Et cum dicimus, aliquem esse tenuiter misericordem erga pauperes, magnum defectum misericordiæ in eo notamus.

16. Præmitto secundo, hos duos terminos *tenuem probabilitatem* importare contradictionem, aut contrarietatem inter se. Patet. Nā vera probabilitas est, quæ nititur fundamento gravi, & impellente intellectu ad assensum: sed tenuitas quoad probabilitatem dicit tenuitatem, & leuitatem fundamenti, atque adeo postulat, fundamentum non esse grave: ergo hi duo termini *probabilitas*, & *tenuis* opponuntur modo dicto. Ego quidem censeo, difficile distingui posse opinionem probabiliter probabilem ab opinione certo probabili. Et ideo, vbi latissime egi de probabilitate in 1. & 3. part. Crisis Theol., numquam vsus sum hac distinctione. Nam apud me solum valet distinctio opinionis vere probabilis, & opinionis dubie probabilis. Nam opinio dubie probabilitatis est, cum inter sapientes dubitatur de probabilitate opinionis. Cum autem omnes, aut fere omnes admittunt opinionem tamquam probabilem, illam dico vere probabilem. Admissa tamen opinione probabiliter probabili, existimo per illam perperam explicari tenuem probabilitatem.

17. Iam vero falsum esse, quod opinio probabiliter probabilis idem sit, quod opinio tenuiter probabilis; & consequenter quod opinio probabiliter probabilis damnata non maneat in hoc decreto, ostenditur primo. Nam cum dicimus, aliquam opinionem esse probabiliter probabilem, tam in primo termino, quam in secundo loquimur de vera, & absolu-

ta probabilitate: atqui repugnat, esse veram, & absolutam probabilitatem, & esse tenuem: ergo repugnat, opinionem probabiliter probabilem esse tenuiter probabilem. Probatur minor. Nam opinio tenuiter probabilis non est absolute probabilis, sed secundum quid, & cum additō dimiuente. Deinde implicat contradictionem, quod iudicium reflexum de probabilitate opinionis sit probabile, & sit tenue; cum probabile dicat fundamentum magnum; & tenue dicat fundamentum leve: repugnat ergo, esse vere & absolute probabilem, & esse tenuiter probabilem.

18. Ostenditur secundo. Nam in practicis *Prudenter*, & *Probabiliter* sunt synonyma: ergo qui format probabile iudicium de probabilitate opinionis, format iudicium prudens: sed qui ex iudicio prudenti operatur, recte operatur: ergo qui operatur ex opinione probabiliter probabili, recte operatur. Loquimur autem de probabilitate, quæ absolute, & sine additō dimiuente est probabilitas.

19. Ostenditur tertio. Quia plerumque continget, quod feramus iudicium dumtaxat probabile de probabilitate quarum opinionum invicem oppositarum. Sicut enim quando vna propositio est probabilis, communiter accidit, quod etiam eius contradictoria sit probabilis, imo & æque probabilis; ita etiam frequentissimum erit, quod quando vna propositio fuerit probabiliter probabilis, eius contradictoria sit etiam probabiliter probabilis. Quid ergo tunc faciemus? Numquid non erit necesse in his casibus eligere tutiorem? Nam si sequamur minus tutam, cum iuxta adversarios ea sit tenuiter probabilis, iam huic decreto Pontificis refragemur.

20. Est autem onus intolerabile, quod in his casibus teneamur semper eligere tutiorem. Est enim difficul-

ficillimum discernere, quam sit opinio certo probabilis, & quæ probabiliter probabilis. Et quidem multi sunt, non solum mediocriter docti, sed etiam valde docti, qui non audeant se determinare ad electionem opinionis, nisi inveniatur Auctores probatos ea afferentes expresse, quæ scire desideant. Cum ergo Auctores non tractent hoc punctum, an hæc, an illa opinio sint certo probabiles, an probabiliter probabiles; intolerabile erit illis, obligari vel ad discernendum inter certo probabiles, & probabiliter probabiles; vel ad eligendum semper opinionem strictiorem in omnibus casibus.

21. Ostenditur quarto. Implicat enim contradictionem, quod quando ambæ propositiones contradictoriæ sint probabiliter probabiles, teneamur eligere tutiorem. Quod sic demonstratur in materijs iustitiæ. Opinio probabilis est, quod qui intulit damnum cum solo peccato venia i, v.g. ex defectu plenæ adverrentiæ, non tenetur refarcire damnum; & etiam est probabilis, quæ propugnat obligationem refarciedi illud. Demus ergo, ambas propositiones non esse certo probabiles, sed probabiliter probabiles. Tunc sic. Ergo in hoc casu eligenda est opinio tutior. Sed illi damnificatori tutius est refarcire damnum illatum; ergo tenetur solvere. Deinde damnificato tutius est non recipere solutionem damni: ergo tenetur illam non recipere. Ergo ille damnificator tenetur solvere illi, qui non potest recipere solutionem. Quæ est aperta implicatio contradictionis; inferitur enim, quod ille damnificator tenetur solvere, & quod non tenetur.

22. Dices, idem argumentum efformari posse, quando ambæ opiniones fuerit tenuiter probabiles, tunc enim, quia iuxta hoc decretum non possumus sequi opinionem tenuiter

probabilem, debemus eligere tutiorem. Si ergo fiat id argumentum in materia iustitiæ, dum ambæ opiniones sibi invicem contradicentes sunt tenuiter probabiles; eodem modo inferretur implicatio contradictionis.

23. Respondeo, impossibile esse, quod in practicis ambæ opiniones sibi invicem contradicentes sint tenuiter probabiles; sed necesse est, quod si una sit tenuiter probabilis, altera sit certa moraliter, aut fere certa. Nam si opinio, quæ negat obligationem aliquam, sit tenuiter probabilis, ideo talis est, quia illa obligatio communiter reputatur certa. Quod non accidit in duabus opinionibus sibi invicem contradicentibus probabiliter probabilibus. Sæpe enim obligatio aliqua est in æquilibrio; & ideo circa obligationem aliquam sæpissime dantur opiniones æquæ probabiles.

CAPVT IV.

Alia argumenta pro impugnatione eiusdem asserti.

SUMMARIVM.

Quando Theologus consulit opinionem certo probabilem, qui accipit consilium, solum habet opinionem probabiliter probabilem. n. 24.

Ex opinionibus certo probabilibus inferuntur alia probabiliter. Et quid inde pro conclusione? n. 25.

Opinio probabiliter probabilis non generat dubium practicum. n. 27.

Si opinio probabiliter probabilis afferret dubitationem, etiam afferret certo probabilis. n. 29.

Cum assensu probabili non componitur dubitatio. n. 31.

Dilemma pro conclusione. n. n. 33.

24. **O**stenditur quinto Nam quando Theologus consulitur pro